

Teadlaste ja analüütikute avaliku pöördumise esimene lause oli sõnastatud selliselt: „Kohustuslikule kogumispensionile ei ole praegu head alternatiivi.“ Mina loen seda lauset nii, et siin ei ole väidet, et kohustusliku kogumispensionisüsteemi ei tohi reformida. Vastupidi – kirjas esitatakse selgesõnaline seisukoht, et teist sammast tuleb reformida tõhusamaks. Samas ei ütle pöördumise avalause ka seda, et kohustuslikule kogumispensionile ei oleks üldse mingeid alternatiive, vaid seda, et seni väljapakutud alternatiive ei saa rahuldavateks pidada.

Isegi kui teine samm muuta vabatahtlikuks, siis see ei vabasta valitsust kuidagi vajadusest ega ka vastutusest muuta kogumispensionisüsteem tõhusaks nende liitunute jaoks, kes soovivad pensionikogumist jätkata. Ühiskonnauuringute Instituudi tellimusel 2018. aastal Turu-uuringute AS-i läbi viidud küsitluse andmetel soovis 39% vastajatest jätkata raha kogumist teise sambasse. Juhul kui tegemist oli esindusliku valimiga (mul puudub võimalus seda kontrollida), siis teise sambaga liitunute arvu arvestades tähendaks see enam kui 285 tuhandet inimest. Ei ole ka kahtlust, et teise sambaga liitunute käitumuslikud valikud oleksid erinevad, sõltuvalt sellest, kas enne muudetakse teine samm tõhusamaks ja siis osalemine vabatahtlikuks või vastupidi, enne muudetakse teine samm vabatahtlikuks ja alles seejärel hakatakse seda tõhustama nende jaoks, kes soovivad pensionikogumist jätkata.

Lauri Leppik

Tallinna Ülikooli Eesti demograafia keskuse vanemteadur